

Rostovda azərbaycanlı miqrantları nələr gözləyir?

Rusiyada miqrasiya qanunvericiliyinin sərtləşdirilməsi və əmək bazarında dövlət nəzarətinin gücləndirilməsi həyata keçirilir. Ölkədə işləyən və ya ora getməyə hazırlaşan milyonlarla miqrant, eləcə də işəgötürənləri ciddi dəyişikliklər gözləyir. Əmək bazarında köhnə qaydaların yerini daha sərt nəzarət mexanizmləri və rəqəmsal izləmə sistemləri tutur.

Diqqətçəkən qərarlardan biri Rostov vilayətində qəbul edilib. Regionun qubernatoru Yuri Slyusarin imzaladığı fərmana əsasən, 1 aprel – 31 dekabr 2026-cı il tarixlərində patent sistemi ilə çalışan xarici vətəndaşlara bir sıra sahələrdə işləmək qadağan olunub. Bu sahələrə kuryer xidməti, ərzaq, içki və tütün məhsullarının topdan və pərakəndə satışı, quru və boru kəməri nəqliyyatı, eləcə də poçt rabitəsi daxildir. Bundan əlavə, mart 1-dən etibarən patent əsasında çalışan xarici vətəndaşlara qiymətli metalların satışı və fitnes mərkəzlərində fəaliyyət də qadağan ediləcək. Bu qərar regionda xidmət və ticarət sektorunda çalışan minlərlə miqrantın fəaliyyətini məhdudlaşdıracaq. Oxşar məhdudiyyətlər Rusiyanın 32 regionunda tətbiq edilir. Qadağalar çatdırılma xidməti, taksi fəaliyyəti, ticarət və logistika kimi sahələri əhatə

edir. Xüsusilə xidmət və logistika sektorunda çalışan miqrantlar üçün bu dəyişikliklər əmək bazarında rəqabətin artmasına və fəaliyyət sahələrinin məhdudlaşmasına səbəb olacaq.

Ümumiyyətlə, yeni qaydalar yalnız patent sistemi ilə işləyən xarici vətəndaşlara şamil olunur. Bu kateqoriyaya əsasən Azərbaycan, Moldova, Tacikistan və Özbəkistan vətəndaşları daxildir. Avrasiya İqtisadi İttifaqına üzv ölkələrin – Belarus, Qazaxıstan, Ermənistan və Qırğızıstan vətəndaşlarının isə patentsiz işləmək hüququ var və bu qadağalara məruz qalmırlar.

Rusiya mediası 2025-ci ildə Rostov vilayətinə miqrant axınının 5 faizdən çox artdığını qeyd edib. Regiona gələnlərin böyük hissəsi əmək miqrantlarıdır. Ekspertlər bu artımı qonşu regionlarda patent ödənişlərinin yüksəldilməsi ilə izah edirlər. Rostov

vilayəti coğrafi baxımdan Cənub Federal Dairəsinin əsas iqtisadi mərkəzlərindən biri kimi əmək miqrasiyası üçün cəlbədicidir. Burada logistika, ticarət və xidmət sektorları inkişaf edib. Azərbaycan vətəndaşları da ənənəvi olaraq bu sahələrə üz tuturlar.

Rusiyada vergi sahəsində də dəyişikliklər müzakirə olunur. “Vedomosti” qəzetinin məlumatına görə, Maliyyə Nazirliyi miqrasiya və vergi qanunvericiliyinə sistemli dəyişikliklər paketi hazırlayıb. Təkliflərdən birinə əsasən, patentlə işləyən əmək miqrantlarının yetkinlik yaşına çatmayan uşaqlarına görə gəlir vergisi üzrə sabit ödəniş etmələri nəzərdə tutulur.

Mövzu ilə bağlı XQ-yə açıqlama verən **hüquqşünas Samir Osmanlının** sözlərinə görə, Rusiyada miqrasiya siyasətində müşahidə olunan sərtləşmə təkcə hüquqi dəyişiklik deyil, həm də əmək bazarının strukturuna və miqrantların fəaliyyət imkanlarına təsir göstərə biləcək genişmiqyaslı transformasiyanın başlanğıcıdır. Əlbəttə, bu, azərbaycanlı miqrantlara da təsir göstərəcək.

(ardı 5-ci səhifədə)

Birincisi, Rusiyadakı azərbaycanlı miqrantların əksəriyyəti xidmət və ticarət sektorunda çalışır. Kur-yerlik, pərakəndə satış və kiçik sahibkarlıq sahələri onların əsas məşğulluq sahələridir. Qadağaların məhz bu sektorları əhatə etməsi müəyyən sayda soydaşımızın iş yerini itirməsi və ya fəaliyyət sahəsini dəyişmək məcburiyyətində qalması ilə nəticələnməkdir. Bu isə həm fərdi gəlirlərə, həm də Azərbaycana göndərilən pul köçürmələrinin həcminə təsir göstərəcəkdir.

İkincisi, Rusiya mediasında qərarın əsaslandırılması “yerli əmək bazarının qorunması” və “Rusiya vətəndaşları üçün əlavə iş imkanlarının yaradılması” kimi təqdim olunur. Lakin iqtisadçıların bir qismi hesab edir ki, xidmət sektorunda işçi qüvvəsinə tələbat yüksək olaraq qalır və miqrantların qısa müddətdə yerli işçilərlə tam əvəzlənməsi real deyil. Çünki Rusiya vətəndaşları bu sahəyə o qədər də maraq göstərmirlər. Bu kontekstdə, əgər işçi çatışmazlığı yaranarsa, qəra-

ti, çatdırılma, kiçik marketlər və bütün satışı kimi sahələr son illər əsasən miqrant əməyinə söykənib. Əgər qadağa real icra mexanizmləri ilə ciddi tətbiq olunarsa, qısa müddətdə kəskin əmək çatışmazlığı yaranacaq. Bu isə 2 nəticəyə gətirib çıxara bilər: ya əməkhaqqı artacaq və yerli işçilər üçün bu sahələr daha cəlbedici olacaq, ya da biznes subyektləri xərclərin artması səbəbindən qiymətləri yüksəltməyə məcbur olacaqlar. Hər iki halda bazarda struktur dəyişikliyi qaçılmazdır.

İslahatın ən mühüm elementlərindən biri rəqəmsal nəzarətin gücləndirilməsidir. Yaxın illərdə Xarici İşçilərin Reyestri (XİR) və xaricdən işçi qəbul etmək niyyətində olan işəgötürənlərin vahid siyahısı formalaşdırılacaq. Bu, fərdi qaydada və ya tanışlıq əlaqələri ilə Rusiyaya gedib iş tapan həmvətənlərimiz üçün rəsmi müqaviləsiz fəaliyyət göstərməyi qeyri-mümkün edəcək. Hökumət hər il hər bir region üçün xarici işçi kvotasını müəyyən edəcək ki,

rın yumşaldılması və ya müəyyən sahələr üzrə yenidən nəzərdən keçirilməsi ehtimalı var.

Üçüncüsü, qərarın Avrasiya İqtisadi İttifaqına üzv ölkələrin vətəndaşlarına şamil edilməməsi regionda rəqəbat mühitini dəyişəcək. Əslində, eyni sektorda çalışan azərbaycanlı vətəndaşla Aİİ üzvü olan ölkənin vətəndaşı arasında hüquqi status fərqi yaranır. Bu isə əmək bazarında qeyri-bərabər şərtlər formalaşdırır və Azərbaycan vətəndaşlarının mövqelərini zəiflədə bilər. Uzunmüddətli perspektivdə bu amil Azərbaycan–Rusiya əmək miqrasiyası münasibətlərinin yeni hüquqi mexanizmlərlə tənzimlənməsi məsələsini gündəmə gətirə bilər.

Burada bir amilə də diqqət etmək lazımdır. Rusiya mediasında həmçinin vurğulanıb ki, region rəhbərliyi biznes strukturlarına uyğunlaşma üçün müəyyən keçid müddəti verib. Bu müddət ərzində işəgötürənlər əmək münasibətlərini yenidən qurmaqlı, ehtiyac yaranarsa, yerli işçi qüvvəsi cəlb etməli və ya fəaliyyət istiqamətlərini dəyişməlidirlər. Təcrübə göstərir ki, bəzi regionlarda oxşar məhdudiyyətlər tətbiq edildikdən sonra iqtisadi çətinliklər səbəbindən qadağaların bir hissəsi geri götürülüb. Rostov vilayətində qəbul edilən qərarın real nəticələri onun davamlı olub-olmayacağını müəyyən edəcək.

İqtisadçı Kamran Abdullayevin rəyinə görə, məhdudiyyətlərin ən çox təsir göstərəcəyi sahələr xidmət və pərakəndə ticarət sektorudur: “Rostov vilayətinin təmsalında tətbiq edilən kuryer xidmə-

ti bu da azərbaycanlı miqrantların seçim imkanlarını məhdudlaşdırır. İqtisadi baxımdan da yeni yükün yaranması gözlənilir. Hər bir əmək miqrantı üçün dövlət büdcəsinə aylıq 1,2 min rubl məbləğinə vergi avansının ödənilməsi tələb olunacaq. Əgər miqrant ölkəyə ailə üzvlərini gətiribse, bu ödənişlərin məbləği artacaq.

Belə olan halda, Azərbaycanın iqtisadi maraqları çərçivəsində əmək miqrasiyasının alternativ istiqamətlərinin araşdırılması aktuallaşır. Son illər ölkə daxilində məşğulluğun artırılması, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı, regionlarda yeni iş yerlərinin yaradılması istiqamətində həyata keçirilən proqramlar xaricdə işləyən vətəndaşların bir hissəsinin geri qayıdaraq yerli iqtisadiyyata inteqrasiyasına imkan yaradır”.

Beləliklə, Rostov vilayətində tətbiq edilən məhdudiyyətlər regional səviyyədə qəbul edilsə də, onların təsiri daha geniş coğrafiyanı əhatə edir. Azərbaycan üçün əsas məsələ bu qərarın ölkə vətəndaşlarının məşğulluğuna və gəlir imkanlarına mümkün təsirinin minimallaşdırılması, hüquqi və diplomatik müstəvidə maraqların qorunması və alternativ iqtisadi imkanların genişləndirilməsidir. Bu qərarın regionda güclü mövqeyə sahib erməni lobbisinin təsiri ilə qəbul edildiyi ehtimalı da var.

Pünhan ƏFƏNDİYEV
XQ